

Huvudman

Kungälv kommun
kommun@kungalv.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Kullens skola F-6 i Kungälv kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Kungälv kommun att senast **torsdag den 31 augusti 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande trygghet och studiero, åtgärder mot kränkande behandling, extra anpassningar och särskilt stöd samt rätten till utbildning. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Kungälv kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Kungälv kommun ska vidta följande åtgärder

Trygghet och studiero samt åtgärder mot kränkande behandling

1. Se till att rektorn, minst en gång under perioden 13 april – 31 augusti 2023, informerar samtliga lärare och all annan skolpersonal vilken skyldighet som åligger dem att anmäla till rektor om de får kännedom om att en elev anser sig ha eller har blivit utsatt för kränkande behandling i samband med skolans verksamhet. Huvudmannen eller den som huvudmannen utser ska dokumentera när informationen lämnats och på vilket sätt den getts. Dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med

huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 § och 6 kap. 10 § skollagen).

2. Se till att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under perioden 13 april – 24 augusti 2023. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (6 kap. 5 och 10 §§ skollagen).
3. Se till att upprätta en plan mot kränkande behandling som innehåller en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. Planen ska upprättas under medverkan av eleverna och ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (6 kap. 6 och 8 §§ skollagen, 2 § förordningen [2006:1083] om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling samt Lgr 11, 2.1. Normer och värden).
4. Se till att rektor beslutar om ordningsregler för skolenheten under medverkan av eleverna. De beslutade ordningsreglerna och hur de följs ska följas upp, analyseras och vid behov omarbetas. Ordningsreglerna ska redovisas till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (5 kap. 5 § skollagen)
5. Se till att rektor beslutar om skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertaganden av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt 4 b-4 d §§ (5 kap. 4 e § skollagen).

Extra anpassningar

1. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 31 augusti 2023 informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens bestämmelser om extra anpassningar. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § och 3 kap. 5 § skollagen)
2. Se till att dokumentera de extra anpassningar som en elev ska ges i elevens individuella studieplan. (3 kap. 5 § och 10 kap. 13 § skollagen)

Särskilt stöd

1. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 31 augusti 2023 informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens bestämmelser om särskilt stöd, samt skyldigheten att anmäla till skolans rektor att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och

hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket samt 3 kap. 7 § skollagen)

2. För varje anmälan om behov av särskilt stöd för en elev som inkommer till rektorn, eller som har inkommit men där utredning ännu inte har påbörjats, ska rektorn starta en utredning. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden 13 april – 24 augusti 2023 och vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § skollagen).
3. Se till att rektor efter varje avslutad utredning fattar beslut om att utarbeta eller inte utarbeta ett åtgärdsprogram. Rektor ska dokumentera hur många såna beslut som fattas avseende perioden 13 april – 24 augusti 2023. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 och 9 §§ skollagen).
4. Se till att samtliga elever som är placerade i särskild undervisningsgrupp och/eller har anpassad studiegång har en aktuell utredning som grund för beslutet samt ett åtgärdsprogram och beslut om placering i särskild undervisningsgrupp (3 kap. 9 och 11-12 §§ skollagen).

Rätten till utbildning

1. Se till att rektorn vid minst ett tillfälle innan den 31 augusti 2023 informerar skolpersonalen om skolenhetens rutiner om att skolpersonalen ska anmäla elevers upprepade eller problematiska frånvaro till rektorn. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 §, 7 kap. 19 a § skollagen, Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar).
2. Se till att rektorn, om det inte är obehövt, startar en utredning för varje inkommen anmälan om en elevs upprepade eller längre frånvaro. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden 13 april – 24 augusti 2023 och vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (7 kap. 19 a § skollagen).

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box

2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2022:10457) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden inlett en tillsyn av Kullens skola F-6 i Kungälv kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Kullens skola F-6 följer gällande bestämmelser om trygghet, studiero, åtgärder mot kränkande behandling och extra anpassningar och särskilt stöd samt rätten till utbildning.

Tillsynen har genomförts genom observationer i skolmiljön samt intervjuer med elever och lärare den 9 februari 2023 och intervjuer med personal i elevhälsan och rektor den 10 februari 2023. Skolinspektionens tillsyn har därutöver omfattat en genomgång och granskning av den dokumentation som begärts in, bland annat skolans ordningsregler, plan mot kränkande behandling samt utredningar av elevers behov av särskilt stöd och åtgärdsprogram.

Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Trygghet och studiero samt åtgärder mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har hämtat in planen mot diskriminering och kränkande behandling för Kullens skola från juli 2022.

Eleverna berättar i intervju att de känner sig trygga, men att det finns elever på skolan som kan känna sig rädda för andra elever. Eleverna berättar att de fyller i enkäter som handlar om trygghet och som sedan tas upp på deras utvecklingssamtal. Eleverna berättar vidare att det förekommer bråk på skolan men vanligast är att eleverna säger fula ord till varandra. Några av eleverna tycker att de får hjälp av en vuxen vid ett bråk och läraren kan exempelvis prata med elever som sagt dumma saker till andra och sedan ringa hem till föräldrarna. Några av eleverna tycker inte att de vuxna hjälper till så ofta och att det är bara ibland som lärarna gör en kränkningsanmälan. Och sedan händer det inget mer. De

intervjuade eleverna har inte hört talas om att det finns en plan mot kränkande behandling.

Lärarna beskriver att de upplever att de flesta eleverna känner sig trygga men att det finns elever på skolan som kan känna sig rädda för andra elever. Det sker såväl fysiska som verbala bråk och det förekommer hot och ord mot varandra som inte är okej. Det finns elever som inte lyssnar på tillsägelser av alla vuxna på skolan. Lärarna berättar också att de inte hinner anmäla alla kränkningar som sker under en dag och att det upplevs som krångligt och tidskrävande. All personal har inte åtkomst till systemet och det saknas en tydlig struktur för vem som ansvarar för vad vid en anmälan. Vad gäller planen för kränkande behandling svarar lärarna att varken elever eller lärare varit delaktiga i arbetet med planen.

Skolans elevhälsoteam säger att av elevhälsosamtal framgår att de flesta eleverna känner sig trygga, men att de identifierat att det finns elever som känner sig otrygga på grund av andra elever. Elevhälsan berättar att vid en kränkning ska närvarande pedagog göra en kränkingsanmälan, och det görs anmälningar, de har en del ärenden. Men då pedagogerna känner osäkerhet kring systemet samt på grund av tidsbrist, anmäls inte allt. Händelser som anmäls utreds och följs upp.

Även skolans rektor säger i intervjun att i enkäter ges bilden av trygga elever men att det finns enstaka elever som andra är rädda för. Det har inte genomförts något aktivt arbete utifrån enkätsvaren och skolan har inte använt sig av någon konsekvenstrappa vid upprepande störande beteende av elever. Rektor säger att det förekommer bråk, fysiskt och verbalt, på skolan. Alla kränkningar anmäls inte bland annat på grund av tidsbrist och att all personal inte kommer in i systemet. Rektorn beskriver planen mot kränkande behandling som ett pappersjobb som varken tar upp förebyggande eller genomförda åtgärder och där varken elever eller personal har varit delaktiga. Rektor har nu påbörjat ett arbete för att förbättra skolans förebyggande arbete med trygghet och studiero.

Skolinspektionen har tagit del av skolans gemensamma ordningsregler för 2022/23 som ska ha delgetts till och skrivits under av elev och målsman.

Eleverna berättar att det finns massa regler på skolan och att de tror att kommunen eller rektor gjort dem men att inga elever varit med. Många av eleverna följer inte reglerna, även om en vuxen säger till.

Lärarna uppger att det finns ordningsregler som eleverna fått skriva under, men att eleverna inte varit delaktiga i att utarbeta ordningsreglerna. Vissa elever har fått lämna synpunkter på ordningsreglerna genom klassråd. Lärarna berättar också att det på skolan finns regler gällande att mobiltelefoner ska lämnas in men att det inte finns skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner.

Elevhälsan berättar att lärare åtminstone varje läsårstart är ute i klasserna och pratar om ordningsreglerna. Enligt elevhälsan har det tidigare varit svårt att få fram ordningsregler på organisationsnivå och varken lärare eller elevhälsa har varit delaktiga i arbetet.

Rektor säger att det finns ordningsregler på skolan men att det är otydligt hur de tidigare implementerats och exempelvis elevrådet har inte varit delaktiga i framtagandet av reglerna. Enligt rektor finns det en skillnad i klasserna kring hur reglerna tolkas och kring hur de följs. Rektor berättar att de har pratat om att regler för mobiltelefoner ska bli skriftliga men att de ännu inte har skrivits ned.

Eleverna uppger att de har haft elevråd tidigare, men att de inte har haft det på länge. Lärare och elevhälsan instämmer i att det inte har varit elevråd under pandemin men att det är på gång. Rektor uppger att elevrådet ska vara igång igen från och med vecka 8 2023.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Av 6 kap. 6 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Av 6 kap. 8 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Av 6 kap. 10 § skollagen framgår att en lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektor. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Av 4 kap. 9 § skollagen framgår att barn och elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen. Elevernas och deras sammanslutningars arbete med inflytandefrågor ska även i övrigt stödjas och underlättas.

Av 5 kap. 4 e § skollagen framgår att det för varje skolenhet ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt 4 b-4 d §§. Rektorn beslutar om sådana rutiner.

Av 5 kap. 5 § skollagen framgår att ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler.

Av 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling framgår att en plan mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete mot kränkande behandling.

Av intervjuer med elever, lärare, elevhälsa och rektor framgår att elever utsätts för kränkande behandling, både verbalt och fysiskt, på skolan. Samtliga intervjugrupper är eniga om att bara en del av händelserna anmäls enligt det system som finns på skolan för att anmäla kränkande behandling. Lärare uppger att bland annat tidsbrist hindrar dem från att anmäla alla händelser där elever blir utsatta för kränkande behandling. Av Skolinspektionens intervjuer med personal på skolan framgår också att lärare gör olika ifråga om vilka händelser som ska anmälas och hur lärare ska agera när de uppmärksammar att elever utsätts.

Skolinspektionen bedömer vidare att skolans plan mot kränkande behandling har flera brister. Rektor uppger i intervju att planen mot kränkande behandling i nuläget endast är en pappersprodukt, som inte används eller följs. I planen mot kränkande behandling saknas också redogörelser för vilka förebyggande åtgärder som avses påbörjas under nästkommande år, liksom en redogörelse för vilka åtgärder som har genomförts under tidigare år. Det framgår vidare att skolan inte har genomfört någon gemensam uppföljning eller analys av vad som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen är inte heller förankrad, varken elever, lärare eller elevhälsa har varit delaktiga i att ta fram den.

Skolinspektionen bedömer också att det finns brister i skolans arbete med ordningsregler och rutiner för hantering av mobiltelefoner.

Skolan har ordningsregler och klassrumsregler. I intervjuer framgår att ordningsreglerna är kända men att det är olika hur de används, om de följs av elever och personal, och om de är levande i verksamheten eller inte. Det framkommer också i intervjuer att det saknas en tydlig struktur och tydlighet i klassrummen, vilket även

framkommer vid observationerna. Vidare framgår att ordningsreglerna inte har utarbetats under medverkan av eleverna på skolenheten, vilket är en brist. Ett sådant arbete är viktigt i syfte att skapa respekt för varandra och en skolmiljö som är lugn och trygg för alla elever. Om eleverna får vara delaktiga i processen med att utforma gemensamma ordningsregler så ökar chansen till efterlevnad. Även arbetet med att följa upp och analysera ordningsreglerna framstår som bristande.

I tillsynen framkommer också att skolan saknar skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning som beslutats av rektor, vilket utgör en brist.

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har begärt in och tagit del av en förteckning över elever som befaras inte komma att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas för höstterminen 2022 och vårterminen 2023. Av förteckningen framgår att skolan har identifierat 41 elever som inte uppfyllde de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Enligt förteckningen har 35 av de 41 eleverna i årskurs F-6 extra anpassningar.

Lärarna berättar att det inte finns en samsyn på skolan gällande hur lärarna ska arbeta med extra anpassningar och att hur väl extra anpassningar fungerar kan skilja sig åt mellan olika ämnen och mellan årskurserna, delvis beroende på vilken personal som ansvarar för undervisningen. Vidare beskriver de att de känner av och gör vissa extra anpassningar i situationen. Det har varit otydligt när och hur de extra anpassningarna ska stämmas av och lärarna har tidigare inte haft stöd av elevhälsan i det arbetet.

Elevhälsan beskriver en skillnad mellan stadierna gällande hur lärarna arbetar med extra anpassningar, såväl i klassrum som i dokumentation. Det är enligt elevhälsan skillnad mellan hur lärarna ser på vikten av dokumentation och arbetsbördan som det innebär. Det finns en rutin för extra anpassningar, men det är oklart om den är känd för alla lärare.

Enligt rektorn har skolan fått ta ett omtag kring arbetet med extra anpassningar då det inte har funnits en likvärdighet på skolan och rektor har observerat en skillnad mellan de olika stadierna. Det finns exempel på elever där man inte utrett de extra anpassningarna för att se om de har fungerat, men även elever som inte får de extra anpassningar som de är i behov av.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 34 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt.

Av 10 kap. 13 § skollagen framgår att i årskurs 1-5 ska läraren en gång per läsår, vid ett av utvecklingssamtalen, i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kriterierna för bedömning av kunskaper eller betygskriterierna för årskurs 6 i de ämnen som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper eller betygskriterierna för årskurs 6 och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolan inte uppfyller författningarnas krav när det gäller att tillgodose eleverns behov av extra anpassningar.

Skolinspektionen konstaterar efter analys av insamlad dokumentation och intervjuer att det saknas ett systematiskt, gemensamt och övergripande arbete vad gäller extra anpassningar, såväl på grupp- som på individnivå. Av utredningen i ärendet framgår att skolan inte alltid ger elever de extra anpassningar som de bedöms vara i behov av. Arbetet med extra anpassningar behöver tydliggöras och informeras om till alla berörda lärare och övrig skolpersonal, så att eleverna får de extra anpassningarna de är i behov av, oavsett årskurs eller undervisande lärare. De elever som befaras inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Det ankommer på skolans personal att avgöra vilken typ av extra anpassningar som behöver göras för respektive elev. De extra anpassningar som en elev bedöms vara i behov av ska också dokumenteras i elevens individuella studieplan.

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av den förteckning som Skolinspektionen tagit del av över elever som befaras inte komma att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas för höstterminen 2022 och vårterminen 2023 framgår, som ovan nämnts, att det finns totalt 41 elever i förteckningen. Av inhämtad dokumentation framgår att skolan genomfört en utredning av elevens behov av särskilt stöd för 16 elever. För 15 elever har skolan utarbetat åtgärdsprogram. Utifrån förteckningen har Skolinspektionen hämtat in ett underlag bestående av senast gjorda

utredningar av elevens behov av särskilt stöd och åtgärdsprogram avseende nio elever. I dokumentation finns exempel på elever vars behov av särskilt stöd senast utreddes för tre till fyra år sedan. Det finns också exempel på elever som har särskilda stödinsatser, såsom anpassad studiegång, utan att detta framgår av elevernas åtgärdsprogram.

Lärarna beskriver att det saknas en systematik kring hur man följer upp elevernas kunskapsresultat på skolan. Lärarna berättar att gällande enskilda elever där de extra anpassningarna inte varit tillräckliga ska lärarna flagga till elevhälsan när extra anpassningar inte fungerat. Då har lärarna antingen fått råd om fler extra anpassningar eller så har det varit svårt att få en tid med elevhälsan. Vad gäller elever som lärarna anmält till elevhälsan då de sett ett behov av en utredning svarar lärarna samstämmigt att det finns flera elever i varje årskurs på skolan som inte fått någon utredning skyndsamt. Lärarna säger vidare att det finns ett kösystem på skolan gällande utredningar, men att utredningarna nu går ganska fort att få till. Lärarna säger också att flera elever inte får det stöd som de behöver. Lärarna uppger att det finns elever som har åtgärdsprogram och stödåtgärder, till exempel enskild undervisning, som inte baseras på en utredning av elevens behov av särskilt stöd. Flera åtgärder kan inte genomföras, bland annat på grund av brist på personal.

Elevhälsan säger att det finns flertalet elever på skolan som inte fått en utredning gällande behov av särskilt stöd. Delvis har det berott på underbemanning av elevhälsan och avsaknad av specialpedagog på skolan. Det finns flera elever som bedöms vara i behov av särskilt stöd men som inte får det. Det finns även elever med åtgärdsprogram sedan tidigare eller som ges enskild undervisning, som inte grundar sig på en utredning av elevernas behov av särskilt stöd.

Rektor beskriver att det har saknats såväl kunskapsuppföljning som diskussioner om måluppfyllelse på skolan och inte heller en elevhälsoplan för hur arbetet ska gå till. De har fått börja om vad gäller arbetet med utredningar och åtgärdsprogram för enskilda elever, då det under de senaste åren inte funnits ett systematiskt kvalitetsarbete och ett fungerande samarbete mellan rektor och elevhälsan på skolan. Det finns flera elever som har åtgärdsprogram utan en utredning som grund och även flera elever som finns på en lista för utredning. Ett arbete har påbörjats med utredningar och genomgång av redan befintliga åtgärdsprogram och nu utreds elevers behov av särskilt stöd skyndsamt.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygsriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen

enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoseas framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 §, i form av distansundervisning och annan undervisning enligt 11 a §, eller i form av anpassad studiegång enligt 12 §. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Av 3 kap. 10 § skollagen framgår att för en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas

Av 3 kap. 11 § skollagen framgår att om det finns särskilda skäl, får ett beslut enligt 9 § för en elev i grundskolan, innebära att särskilt stöd ges enskilt eller i annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till.

Av 3 kap. 12 § skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång).

Av 10 kap. 12 § skollagen framgår att minst en gång varje termin ska läraren, eleven och elevens vårdnadshavare ha ett utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas samt om vilka insatser som behövs för att eleven ska uppfylla betygskriterierna eller kriterierna för bedömning av kunskaper och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Informationen vid utvecklingssamtalet ska grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till läroplanen och betygskriterierna eller kriterierna för bedömning av kunskaper i de ämnen som eleven får undervisning i.

Av förarbetena till skollagen framgår att det är viktigt att skolan inte väntar för länge med att utreda en elevs eventuella behov av särskilt stöd. Utredningen ska

göras i samråd med den berörda eleven och med beaktande av bestämmelsen om särskild hänsyn till barnets bästa. Om denna utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd för att kunna nå målen ska sådant stöd ges. Det är elevens behov av stöd som ska vara vägledande för besluten. För rektorn är därför varje beslut om en stödåtgärd något som måste föregås av noggranna pedagogiska överväganden, samtidigt som det också finns ekonomiska realiteter att beakta. [...] Processen kan beskrivas i fem steg: att uppmärksamma, utreda, dokumentera, åtgärda samt följa upp och utvärdera. I vissa fall kan en utredning göras snabbt och enkelt, medan det i andra fall kan behövas en mer omfattande utredning. Någon tidsgräns för hur lång tid utredningen får ta kan därför inte anges. Huvudprincipen måste dock vara att det ska ske skyndsamt, så att eleven får det stöd hon eller han behöver så fort som möjligt (prop. 2009/10:165 s. 287-291).

Av Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22), framgår att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Det framgår även att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver och att resursfördelningen och stödåtgärderna anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör. (Lgr 22, 2.2 Kunskaper och 2.8 Rektorns ansvar)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att uppmärksamma och utreda elevers behov av särskilt stöd samt med att ge elever särskilt stöd.

Av dokumentationen som Skolinspektionen tagit del av framgår att det finns ett stort antal elever vars behov av särskilt stöd inte uppmärksammas och utretts trots att eleverna haft extra anpassningar och att det under en längre tid funnits signaler om att eleverna befaras inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Detta får stöd av vad som framkommit i intervjuer med lärare, elevhälsa och rektor. Det framgår att det saknas rutiner för anmälan om och utredning av elevers behov av särskilt stöd. Arbetet med särskilt stöd behöver därför tydliggöras och informeras om till alla berörda lärare och övrig skolpersonal, så att elever som kan vara i behov av särskilt stöd uppmärksammas och vid behov utreds.

Av dokumentationen framgår vidare att det finns ett stort antal elever som riskerar att inte uppnå betygskriterierna eller kriterierna för bedömning av kunskaper i de ämnen som eleven får undervisning i, men att det endast är ett fåtal av dessa elever som har utretts. Rektor och huvudman bör därför se till att en utredning av behov av särskilt stöd genomförs för de elever som de bedömer har detta behov. En utredning ska ligga till grund för elevens stödåtgärder och behöver hela tiden vara aktuell och relevant för att fånga upp och motsvara elevens aktuella stödbehov. Utan en utredning är det svårt för lärare och rektor att veta att eventuella in-

satser motsvarar elevens behov. Detta blir också särskilt viktigt för elever där ingripande stödåtgärder har getts över tid, såsom placering i en särskild undervisningsgrupp.

Av utredningen framgår också att det finns elever där skolan inte har genomfört någon utredning av elevens stödbehov men där det ändå utarbetats åtgärdsprogram för eleverna. Det finns därtill exempel på elever som ges ingripande stödåtgärder, såsom placering i särskild undervisningsgrupp, trots att det saknas en utredning som visar att eleven har behov av denna stödåtgärd. Även detta är en brist.

Rätten till utbildning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärarna beskriver att det finns elever på skolan med problematisk frånvaro. Det saknas en systematik vad gäller arbetet med elevers frånvaro men nu har lärarna fått till sig att de kan göra en frånvaroutredning. Vissa elevers frånvaro har lyfts med elevhälsan utan att det sedan har hänt något. Lärarna säger vidare att skolan tidigare hade ett bra system för att jobba med elever med frånvaro. Nu finns det en rutin för vem lärare ska kontakta och elever med frånvaro utreds.

Enligt elevhälsan är ett system gällande hur skolan ska arbeta med elever som har hög frånvaro under utveckling. Elevhälsan bedömer att de har koll på vilka elever som har frånvaro men uppger att det finns elever de kämpar med.

Rektor säger att det finns rutiner för hur de ska hantera elever med hög frånvaro men rutinerna är inte implementerade och i nuläget registreras elevers frånvaro, men sedan sker inget mer. Det finns en plan enligt vilken skolan först uppmärksammar frånvaron, sedan bedömer frånvaron och orsakerna till den och sedan avgör vad som behöver göras. Det saknas fortfarande en rutin för när de anser att en frånvaro är problematisk. De gör frånvaroutredningar som är omfattande men då har det ofta gått väldigt långt, enligt rektor.

Rättslig reglering

Av 7 kap. 3 § skollagen och 2 kap. 18 § första stycket regeringsformen framgår att alla barn som omfattas av den allmänna skolplikten har rätt till kostnadsfri grundläggande utbildning i allmän skola.

Av 7 kap. 19 a § skollagen framgår att om en elev har upprepad eller längre frånvaro från grundskolan ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen.

Av 7 kap. 22 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att eleverna i huvudmannens grundskola fullgör sin skolgång.

Av förarbetena till skollagen framgår att arbetet med att upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos elever är en av de mest grundläggande åtgärderna som skolan och samhället kan vidta för att fånga upp elever som riskerar att inte nå kunskapskraven och gå miste om den utbildning som de har rätt till (prop. 2017/18:182 s. 56). Vidare framgår att fokus vid utredningen bör vara på att kartlägga orsakerna till frånvaron och att kartläggningen utgör ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. Det anges också att det är av största vikt att resultatet av en utredning av upprepad eller längre frånvaro ska utmynna i sådana åtgärder som behövs för att komma till rätta med elevens frånvaro (s. 60). Det förutsätts i förarbetena att frånvaroutredningen och arbetet med frånvaron dokumenteras (s. 62).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att tillgodose elevers rätt till utbildning.

Av tillsynen framkommer att skolan saknar ett strukturerat och systematiskt arbete vad gäller elever med hög frånvaro. Visserligen framgår det att det finns elever med en hög frånvaro och att frånvaron utretts men lärare uppger att vissa elevers frånvaro har lyfts till elevhälsan utan att det hänt något. Rektor berättar även att skolans rutiner för att arbeta med frånvaro inte är implementerade och att det i nuläget handlar om registrering av elevers frånvaro, men sedan sker inget mer. Tillsynen visar att det med stor sannolikhet finns elever vid skolenheten med upprepad och/eller längre frånvaro som inte har utretts.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Kungälv's kommuns verksamhet vid Kullens skola F-6 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller trygghet och studiero, arbetet mot kränkande behandling, extra anpassningar och särskilt stöd samt elevers rätt till utbildning. Det finns därför skäl att förelägga Kungälv's kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

2023-04-13

2023-04-13

X Anna Hultgren

X Maud Wilhelmsen

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Hultgren

Föredragande

Signerat av: Maud Wilhelmsen

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Kajsa Åkesson medverkat.